מינהל
ביטחון בטיחות
חירום וסייבר

משרד החינוך

תורת הפעלה

29 מאי 2024

התנהלות המוסד החינוכי בעת אירוע פח"ע

(פעילות חבלנית עוינת)

סימוכין: 2000-1023-2024-0002115

מובילים את הביטחון בחינוך

תוכן עניינים

פסקה 1- כללי 3
פסקה 2- המטרה: 3
פסקה 3- מאפייני אירוע פח"ע והאתגרים 4
פסקה 4- בעלי תפקידים במוסדות החינוך בהקשרי ביטחון וחירום 4
פסקה 5- עקרונות התנהלות מוסד חינוכי בעת אירוע פח"ע 6
פסקה 6- פעילויות שיבוצעו במוסד חינוכי ע"פ החלטה 8
פסקה 7- סדר פעולות במוסד החינוכי במקרה של התרחשות אירוע פח"ע 10
פסקה 8- סדר פעולות במוסד החינוכי במקרה של צורך בפינוי יזום מסודר של בית הספר 15
פסקה 9- היערכות מוקדמת של המוסד החינוכי למענה לאיום הפח"ע 17
פסקה 10- כללי התנהגות במקרה בו מצויים בני ערובה במוסד חינוכי 18
פסקה 12- הוראות כלליות 19

הקדמה

פסקה 1- כללי

1. כללי

א. פעילות חבלנית עוינת מהווה חלק מרכזי באיום הייחוס על מוסדות החינוך.

ב. המוסד החינוכי יכול להוות יעד הפיגוע , או להיות מושפע מזליגת תרחיש פח"ע בסביבתו הקרובה.

2. אחריות להנחיה

א. משטרת ישראל אחראית לביטחון הפנים במרבית שטח מדינת ישראל ואילו צה"ל אחראי על בטחון הפנים בשטחים האחרים (איו"ש, קו עימות דרום וצפון) .

ב. בנוסף, על פי החלטת ממשלה 5719 מ- 25 יוני 1995 נקבע כי על משטרת ישראל, במסגרת אחריותה הכוללת לביטחון הפנים, חלה גם האחריות המלאה לאבטחת מוסדות החינוך בכל הארץ.

3. חוקים ונהלים הקשורים להוראה

א. חוזר מנכ"ל משרד החינוך- נוהלי ביטחון בבתי הספר עג/2(א)

ב. סמכויות מאבטח לפי חוק סמכויות לשם שמירה על ביטחון ציבור, התשס"ה – 2005 (ראה לינק)

ג. נהלי עבודת המאבטח - ריכוז נהלי אבטחה למאבטח מוסדות חינוך טבת תשע"ח ינואר 2018 שפורסם ע"י משרד החינוך- מינהל הביטחון, בטיחות ושעת חירום בשיתוף עם משטרת ישראל ומרכז השלטון המקומי (ראה לינק)

ד. נוהל פינוי ושחרור תלמידים מהמוסד החינוכי במצבי החירום השונים מס' סימוכין: 2000-1023-2023-0005943 מ22 דצמבר 2023 שפורסם ע"י משרד החינוך- מינהל הביטחון, בטיחות ושעת חירום. (ראה לינק).

ה. תיק צל"ח (צוות לשעת חירום במוסד החינוכי) שפורסם ע"י משרד החינוך מינהל פדגוגי (ראה לינק)

פסקה 2- המטרה:

א. נקיטת פעולות של צוות בית הספר והמאבטח במקרה של אירוע פח"ע במוסד החינוכי על מנת לצמצם את כמות הנפגעים ולסייע לכוחות העזר

ב. להנחות את צוותי החינוך, כיצד להיערך ולהתמודד עם אירוע מסוג פח"ע, על מנת להגן על שלומם וביטחונם של התלמידים והצוותים

פסקה 3- מאפייני אירוע פח"ע והאתגרים

1. מאפייני אירוע פח"ע:

א. זמן תגובה קצר של המותקף

ב. היריב תמיד יקבע את העיתוי הנכון לו מבחינת זמן ומקום.

ג. אירוע פח"ע- אירוע של אי וודאות וכאוטי.

ד. מדובר באירוע דינמי ומתפתח.

ה. קיימים בו הרבה תרחישים(ירי, סכין, רכב תופת, מתאבד ועוד)

2. הפרמטרים והמורכבות במענה לאירוע פח"ע במוס"ח:

א. מיקום גאוגרפי של המוס"ח

ב. גודל ומורכבות מבנה המוס"ח

ג. סוג האוכלוסיה שלומדת במוס"ח (גן ,בית ספר יסודי ,תיכון)

ד. כמות התלמידים/ילדים במוסד

ה. עיתוי האירוע (לימודים, הפסקה, סיום לימודים או במהלך פעילות בלתי פורמלית(חוגים)

3. הנחות עבודה לתפיסה המענה:

א. מיומנות וכשירות המאבטח נמוכים

ב. מיומנות צוות המוסד החינוכי בהתנהלות בעת אירוע פח"ע נמוכה

ג. מרכיבי מיגון מינימליים במוסד החינוכי

ד. שוני בין מוסדות החינוך(מגזרי וגן לעומת בית ספר)

פסקה 4- בעלי תפקידים במוסדות החינוך[1] בהקשרי ביטחון וחירום

1. מנהל המוס"ח

א. בעת התרחשות אירוע פח"ע במוסד, מנהל המוסד החינוכי יפעיל את כל מה שעומד לרשות המוסד (לרבות המאבטח, במידה ויש מורים חמושים[2], צוות חינוכי, בעלי תפקידים בצל"ח) על מנת להגיב לנסיבות האירוע כפי שיפורטו

[1] תקציר תיאור בעלי התפקיד המובא כאן איננו בא במקום תשתיות נורמטיביות שפורסמו כגון חוזר מנכ"ל, נהלי צל"ח, נוהל עבודת המאבטח וכיו"ב. תקציר זה נועד למקד את הקורא.

[2] הנחת העבודה הבסיסית שאין מורים חמושים- במידה וישנם מורים כאלו, הם ישתלבו במענה

ב. המנהל יקבל את ההחלטות ויעמוד בקשר שוטף עם משטרת ישראל, גורמי משרד החינוך וגורמי הרשות המקומית באופן מידי ובמהלך כל האירוע.

ג. מנהל המוסד יפעיל את צוות הצל"ח של המוסד

2. רכז ביטחון בטיחות וחירום

א. רכז ביטחון בטיחות וחירום- בכל בית ספר ימונה לתפקיד רכז ביטחון בטיחות וחירום אשר תפקידו לסייע בידו של מנהל המוסד לקבל החלטות בעת התרחשות אירוע הפח"ע

ב. בעת התרחשות האירוע, רכז ביטחון בטיחות וחירום יעביר הנחיות למפעילי הכריזה של בית הספר לגבי הנחיות לתלמידים והצוות וינסה לארגן את פעילות המאבטח והמורים לפעול בהתאם להוראות שפורטו.

ג. רכז ביטחון בטיחות וחירום יהיה בקשר שוטף עם גורמי הביטחון והרשות המקומית באופן מידי ובמהלך כל האירוע.

ד. רכז ביטחון בטיחות וחירום יסייע למנהל או מי מטעמו להפעיל את הצל"ח בהתאם לאוגדן המקצועי לרכז ביטחון בטיחות וחירום

3. מאבטח

א. תפקיד המאבטח– לפעול לסיכול האירוע

ב. בעת התרחשות האירוע, המאבטח יבצע סדר פעולות ראשוניות בהתאם להנחיות שפורטו לעיל. במידה והאירוע אינו בגזרת המוס"ח יפעל המאבטח לבידוד הזירה ובסיוע לצוות המוס"ח

ג. המאבטח ידווח לגורמים השונים במוסד (רכז ביטחון בטיחות וחירום, מזכירות, מנהל המוסד) ולגורמים מחוץ למוסד (משטרה (100) ולרשות המקומית (מוקד וקב"ט מוס"ח) ויזעיק עזרה באופן מידי.

ד. המאבטח ינעל שערים ו/או יפתח אותם בהתאם להנחיות מנהל או רכז ביטחון בטיחות וחירום.

ה. המאבטח יפעל בהתאם נהלי עבודת המאבטח שפורסם ע"י משרד החינוך בשיתוף משטרת ישראל ומרכז השלטון המקומי ויפעל ע"פ סמכויות מאבטח לפי חוק סמכויות לשם שמירה על ביטחון ציבור, התשס"ה - 2005

4. סגל ההוראה

א. סגל ההוראה של המוסד, נדרש לפעול בהתאם להנחיות שיפורטו להלן.

ב. כל מורה, אחראי להוביל את כיתת התלמידים אשר באחריותו בהתאם להנחיות שינתנו ע"י מנהל המוסד ו/או מי מטעמו.

ג. סגל ההוראה יפעל בכל האמצעים העומדים לרשותו על מנת למזער את הפגיעה בתלמידים ו/או בצוות

5. צל"ח

א. מרגע התרחשות האירוע, יפעיל מנהל המוסד החינוכי את צוות הצל"ח

ב. פעילות הצל"ח תהיה בהתאם להגדרות תיק צל"ח - צוות לשעת חירום במוסד החינוכי שמפורסם ע"י משרד החינוך

6. כוחות עזר

א. משטרת ישראל

ב. צה"ל

ג. רשות מקומית

ד. קב"ט מוס"ח

פסקה 5- עקרונות התנהלות מוסד חינוכי בעת אירוע פח"ע

1. מתווים בסיסיים לתרחישי פח"ע במוסד חינוכי

א. על מנת לפשט את ההתנהלות של המוסד החינוכי בעת אירוע פח"ע, נקבעו 2 מתווים בסיסיים של התנהגות:

איום עקיף על המוסד החינוכי	איום ישיר על המוסד החינוכי
אירוע פח"ע פיגוע חבלני במגוון מתווים (דקירה, ירי ,דריסה...) במרחב הרשות המקומית (איום עקיף) שבו ממוקם המוסד החינוכי, אך המפגעים לא חדרו לשטח המוסד ואינם מהווים איום מידי וישיר דוגמאות א. פיגוע חבלני במגוון מתווים (דקירה, ירי, דריסה...). ב. המפגעים לא נתפסו – אירוע פתוח.	**אירוע פח"ע פיגוע חבלני במגוון מתווים (דקירה, ירי ,דריסה, בני ערובה...) בתוך המוס"ח או בסמוך אליו (איום ישיר)** דוגמאות א. פיגוע חבלני במגוון מתווים (דקירה, ירי, דריסה, חדירה למתחם בית הספר ועוד). ב. המפגעים מהווים איום מידי/ קונקרטי על חיי התלמידים והצוות.

ב. נוהל זה יפרט את המצבים השונים ואופן ההתנהלות של מוסד חינוכי בעת התרחשות אירוע פח"ע

2. ההשיג הנדרש בכל סוגי התרחישים

א. הגנה על שוהי המוסד החינוכי ומזעור הפגיעה בהם

ב. מניעת פגיעות ומזעור מספר הנפגעים וטיפול בנפגעים.

ג. בידוד הזירה/ מבנה

ד. נקיטת פעילויות התגוננות בהתאם לתרחיש

ה. שליטה בהתנהלות של צוות בית הספר והתלמידים

ו. חבירה לגורמי הביטחון והחירום

ז. דיווח

3. מעגלי פעילות בעת התרחשות אירוע

1. **המעגל הפנימי** (פעילות בזירת האירוע בתוך מתחם המוסד החינוכי) - הכוחות שנמצאים בתוך תחומי המוסד החינוכי ועוסקים בטיפול ישיר, כוללים: מאבטח המוס"ח , רכז ביטחון בטיחות וחירום, מורים חמושים[3] וצוות המוס"ח בהתאם להגדרות שנקבעו בצל"ח. אליהם יחברו כוחות משטרה בהתאם לתרחיש ולזמינות

2. **המעגל החיצוני –** יעסוק בפיקוד ושליטה על כלל האירוע , חבירת כוחות סיוע, בידוד המרחב. מנהל המעגל החיצוני הוא הגורם האמון על ביטחון הפנים באותו אזור (משטרה או צה"ל)בהתאם לגבולות הגזרה הגאוגרפיים שהוגדרו ע"פ חוק.

3. למעגל החיצוני יצטרפו גם ארגוני ההצלה והרשות המקומית בעיקר לתמיכה באוכלוסיית הורי התלמידים/ מעגלי פגיעות

4. שרטוט סכמתי למעגלי הפעילות- **בכל מקרה הטלפון הראשון הוא ל- 100**

[3] הנחת העבודה הבסיסית שאין מורים חמושים- במידה וישנם מורים כאלו, הם ישתלבו במענה

תפיסה זו מתמקדת בפעילויות שיבוצעו במעגל הפנימי ובממשקים בין המעגל הפנימי והמעגל החיצוני

פסקה 6- פעילויות שיבוצעו במוסד חינוכי ע"פ החלטה

1. הסתגרות

א. מטרת הפעילות הנ"ל – לצמצם למינימום סיכונים לתלמידים ולצוות – פעילות זו תבוצע במקרים בהם אין זמן לבצע תרגולת התמקלטות, בעת איום מידי וזאת על מנת להגן ככל הניתן על התלמידים מפני איום ירי והשלכת מטענים ורימונים במסגרת מגבלות הזמן והמרחב.

ב. ע"פ החלטה יבוצעו הפעולות הבאות:

1) תרגולת התגוננות מיידית הכוללת שכיבה על רצפת הכיתות וכיסוי הראש עם הידיים
2) התרחקות מפתחים, חלונות ודלתות
3) כיבוי אורות החשכה ככל הניתן, הגפת וילונות/כיסוי חלון הצצה בדלת במקרה ויש
4) נעילת דלתות והצמדת ריהוט כבד לחסימה נוספת

2. התמקלטות

א. מטרת הפעילות הנ"ל —להגן על התלמידים והצוות באופן אופטימאלי מפני איום ירי והשלכת מטענים ורימונים. פעילות זו תבוצע ע"פ החלטה במקרים בהם האיום אינו מידי וניתן להוביל תלמידים במרחב באופן בטוח

ב. במקרה של החלטה על התמקלטות יבוצעו הפעולות הבאות:

1) כניסה מאורגנת של תלמידים ואנשי צוות למרחבים מוגנים תקניים בלבד (כגון ממ"דים/ ממ"ק/ מקלט
2) נעילת דלתות הדף (בדר"כ מוגנות ירי)
3) נעילת חלונות הדף

3. תפיסת מחסה

א. מטרת הפעילות הנ"ל – להבטיח שמירה על חייהם של תלמידים והצוות במצב בו התלמידים ו/או אנשי הצוות נמצאים מחוץ למבנים במתחם של המוסד החינוכי וישנה התרחשות של אירוע פח"ע אשר מהווה סכנה מיידית לתלמידים והצוות לאור אירוע הפח"ע

ב. המחסה מהווה סביבה הזמינה ביותר בנסיבות העניין אשר תפקידו להגן מפני איום ירי ורסיסים כגון: מבנה בטון, גדר אבנים, עמדת שמירה ממוגנת ירי וכו'.

4. מציאת מסתור

א. מטרת הפעילות הנ"ל – להבטיח הישרדות של תלמידים והצוות במצב בו קיימת חדירה של מפגעים למתחם המוסד החינוכי וקיים צורך בהימלטות מיידית מהמוסד החינוכי

ב. המחסה/המסתור מהווה סביבה הזמינה ביותר על מנת לאפשר הימלטות מהירה

ג. המסתור איננו מגן מפני ירי או רסיסים אך מאפשרת הסתתרות והתחבאות כגון: צמחייה עבותה, פח אשפה, קיר גבס וכו'.

5. בידוד הזירה

א. מטרת הפעילות הנ"ל – להבטיח הרחקה מסכנה של בלתי מעורבים (תלמידים וצוות) מזירת האירוע ומניעת תנועת מפגעים מהאזור המבודד במצב בו קיימת חדירה של מפגעים למתחם המוסד החינוכי

ב. הפעולה הזו תכלול חציצה פיזית ותצפית בעמדת מחסה באמצעות מאבטח ובמידת האפשר עם מורים חמושים[4] בין שטח האירוע לשטח המבודד עד להגעת כוחות הביטחון.

6. הקפאת מצב

א. מטרת הפעילות הנ"ל – להבטיח הכלה של מצב כאשר תמונת האירוע אינה ברורה עוד לפני איסוף מלא של מידע על האירוע והמצב.

ב. הפעילות שתבוצע תהיה בהתאם לנסיבות העניין אשר תכלול, ביצוע פעולות התגוננות ראשוניות /מיידיות כגון ההסתגרות, או כניסה למחסות או התמקלטות.

ג. לאחר גיבוש תמונת מצב והתבהרות התמונה יש להנחות על מענה אופטימאלי בו יינתנו הנחיות התגוננות מעודכנות ע"י הצל"ח וככל שתתבהר תמונת מצב מדויקת אודות האירוע יבצעו התאמות בפעילות ההתגוננות של המוס"ח

7. הימלטות/ פינוי מיידי

א. מטרת הפעילות הנ"ל – לאפשר בהתאם לנסיבות העניין, למלט את התלמידים/ צוות כאשר קיימת סכנת חיים מיידית.

ב. זאת פעולה יזומה של ניצול הזדמנות להוצאת תלמידים ואנשי צוות אל מחוץ לאזור הסכנה **באופן חפוז**. פעולה זו מגלמת סיכון בחשיפת הגורמים הנמלטים לפגיעה

[4] הנחת העבודה הבסיסית שאין מורים חמושים- במידה וישנם מורים כאלו, הם ישתלבו במענה

בזמן התנועה ותיעשה רק כאשר פעולות התמקלטות וההסתגרות אינן רלוונטיות או מסכנות חיים – (דוגמאות: בעת שריפה במבנה, חשש מקריסה, או התרחקות מגורם מסכן אחר כגון מטען או רימון)

ג. הפעילות שתבוצע תהיה בהתאם לנסיבות העניין ובהתאם להחלטת מנהל המוסד אשר תכלול ביצוע פעולות התגוננות מיידיות כגון פתיחת שערים, מציאת מסתור/ מחסות.

8. פינוי יזום של מוס"ח באופן מסודר

תרגולת סדורה מאורגנת בהתאם לנוהל פינוי מוס"ח הקיים בחוזר מנכ"ל. תרגולת זו תבוצע בהנחיית גורמי הביטחון והחירום כאשר המרחב מאובטח ובשליטה בדרך כלל בגמר האירוע או לאחר שנוטרל האיום הישיר (מחבל/ מטען חבלה.)

פסקה 7- סדר פעולות במוסד החינוכי במקרה של התרחשות אירוע פח"ע

1. פעולות מיידיות שיבוצעו במוסד החינוכי באירוע פח"ע במרחב הרשות המקומית ללא נגיעה ישירה למוסד החינוכי (איום עקיף)

א. במקרה של דיווח על אירוע פח"ע במרחב הרשות המקומית, יפנה רכז ביטחון בטיחות וחירום/ מנהל המוסד לקב"ט המוס "ח או המוקד העירוני לקבלת מידע ראשוני על אופי האירוע ופרטים מזהים אפשריים על המפגע/ים.

ב. מאבטח המוסד ידאג לנעילת כל שערי המוסד ומניעת כניסת אנשים מבחוץ – כניסה תאושר רק באישור המנהל ולאחר זיהוי ובדיקה קפדנית.

ג. רכז ביטחון בטיחות וחירום ידריך את המאבטח על פרטי האירוע, והמאבטח יכנס לעמדת מחסה שממנה ניתן לצפות בכל שטח המוסד.

ד. בהתאם להערכת המצב, תבוצע כריזה בקול בכל רחבי המוסד להתמקלטות או לחלופין המשך ביצוע פעילות במרחב הכיתתי, של כלל התלמידים והצוותים. תרגולת ההסתגרות אינה רלוונטית בתרחיש זה משום שאין איום מידי וקונקרטי.

ה. במקרה שהתלמידים/צוות נמצאים מחוץ למבנים הנחייה שיכנסו לתוך המבנים ולבצע התמקלטות ע"פ העניין.

ו. לאחר שהתלמידים והסגל ביצעו התמקלטות, לבדוק רשימת שמות על מנת לוודא הימצאות כל התלמידים והצוות

ז. לתת הסבר לתלמידים מה קרה ומה נדרש מהם לעשות במידה וישנה חדירה למוסד החינוכי

ח. יש לערום על דלת הכניסה דברים כבדים כגון שולחנות/ אורנות וכיו"ב

ט. לתת הסבר לתלמידים מה נתיב ההימלטות במידה ותהיה חדירה למוסד החינוכי.

י. הצבת מורים חמושים[5] בעמדות הגנה (מחסה) שנקבעו מראש.

יא. הצבת מורה בעמדת תצפית (גבוהה) פריפריאלית לזיהוי ניסיונות התקרבות וגישה לגדר ההיקפית, רצוי עם מגאפון או קשר טלפוני.

יב. חל איסור מוחלט על פיזור התלמידים לבתיהם ללא אישור קב"ט המוס"ח או מ"י.

יג. במקביל להתמקלטות יעודכנו ההורים שילדיהם נמצאים במוסד ובמצב ביטחון מוגבר, ויש עיכוב באיסוף הילדים עד לקבלת אישור משטרה/ קב"ט מוס"ח,

יד. במקביל להסרת האיום במרחב הרשות וחזרה לשגרה. איסוף פרטני יאושר ע"י קב"ט המוס"ח.

טו. המוסד ישוב לשגרה רק לאחר קבלת אישור פרטני מקב"ט המוס"ח / ממשטרת ישראל

טז. ביצוע סריקה מסיימת במתחם המוס"ח ע"י המאבטח

יז. ביצוע בדיקת נשקים (במידה והיו מורים חמושים בבית הספר בזמן האירוע) .

יח. חזרה לכיתות .

יט. צל"ח- פעילות הצל"ח תהיה בהתאם להגדרות תיק צל"ח - צוות לשעת חירום במוסד החינוכי שמפורסם ע"י משרד החינוך

[5] הנחת העבודה הבסיסית שאין מורים חמושים- במידה וישנם מורים כאלו, הם ישתלבו במענה

תרשים זרימה במקרה של התרחשות אירוע פח"ע ברשות המקומית
שאיננו מאיים על המוס"ח - איום עקיף על המוסד החינוכי

2. פעולות מיידיות שיבוצעו בגן ילדים כאשר אירוע הפח"ע מתרחש במרחב הרשות המקומית ללא נגיעה ישירה לגן הילדים (איום עקיף)

א. בגן ילדים, בשונה ממוסד חינוכי, יש מעט מאוד מבוגרים ולכן סדר הפעולות שיבוצע בגן הילדים יהיה מוגבל

ב. במקרה ונודע על אירוע שמתרחש ברשות המקומית ו/או בקרבת בגן , יש להפעיל באופן מידי את לחצן המצוקה.

ג. יש להכניס את הילדים לחדרים ולנעול את החדרים.

ד. לשאוף לערום מאחורי הדלת דברים כבדים כגון ארונות, שידות וכיו"ב על מנת להקשות על פריצת הדלת.

ה. יש להרחיק את הילדים שלא יהיו מול דלת הכניסה לחדר ולשים אותם בפינת החדר.

ו. יש לדווח באופן מידי לגורמי הביטחון ברשות המקומית ולמשטרת ישראל, ולהודיע שהגן מסתגר בתוך עצמו, לרבות נעילת כל השערים ודלתות הגן, לאור נסיבות החירום

ז. יש לדווח לקב"ט רשות המקומית על הצעדים שננקטו

ח. יש לתכנן מה לעשות במצב שבו יצטרכו לפנות את הילדים באופן מידי מהגן ולכן צריכים לוודא שכל דרכי הגישה, פנויות. מודגש שאין לפנות את הילדים עד שלא תישלל הסכנה ע"י כוחות הביטחון.

ט. חלק מאנשי הצוות יצפו מתוך החדר אל מחוץ לגן כדי לבדוק אם קיימת חדירה למתחם הגן

י. חל איסור להוציא את הילדים מחוץ לחדרים , עד שגורמי הביטחון ישללו הימצאות גורמי פח"ע במתחם.

יא. ביצוע ספירת הילדים ורישום השמות

יב. צוות הגן, יבצע פעילויות עם הילדים על מנת להרגיע אותם ולהפיג את המתיחות.

יג. צוות הגן ישמור על קשר מול גורמי הביטחון ברשות המקומית ומול משטרת ישראל על מנת לקבל מהם הנחיות התנהגות נוספות

יד. צוות הגן יוודא שיכול להתקשר באופן מידי להורים

3. פעולות מיידיות שיבוצעו בהתרחשות אירוע פח"ע בו היה זיהוי מפגע מחוץ או בתוך מתחם המוסד החינוכי (איום ישיר)

א. במקרה של חדירת מפגע לשטח המוסד או פעילות חבלנית בסמוך אליו, יש לחתור לנטרול המפגע באמצעות המאבטח, ולהעביר דיווח מידי למשטרה/לחצן מצוקה.

ב. דיווח מידי למשטרת ישראל 100 / קב"ט מוס"ח/ מוקד עירוני

ג. יש לכרוז/להנחות את התלמידים ואנשי הסגל לבצע תרגולת הסתגרות בכיתות הלימוד. ההסתגרות אשר תכלול התרחקות מפתחים וחלונות, שכיבה על הרצפה להגנה מפני קליעים ורסיסים, חסימת דלתות הכיתות והמבנים בריהוט כבד, נעילתן (אם ניתן), וספירת התלמידים לוודא שכולם נמצאים.

ד. במידת האפשר יבוצע בידוד של זירת האירוע והמבנה הרלוונטי מיתר שטח המוסד החינוכי ע"י המאבטח שימצא מאחורי מחסות וימנעו מעבר המפגע לאגפים אחרים בבית הספר זאת בכפוף לנוהל השימוש בנשק.

ה. עם גילוי מפגעים במתחם המוסד יש לשאוף למנוע את תנועתם ולהגביל את פעילותם ככל הניתן, וזאת בכל האמצעים העומדים לרשות המוסד

ו. מורים חמושים בנשק אישי ינהגו באירוע ככלל המורים במוס"ח אך יוכלו לפעול בסיטואציה הגנתית בהתאם להוראות הפתיחה באש להגנה עצמית ולאור חוק "לא תעמוד על דם רעך"

ז. הקפאת מצב- הסתגרות ו/או התמקלטות עד זיכוי משטרתי ואישור לפינוי.

ח. עם הגעת כוחות המשטרה או הצבא, האחריות על ניהול האירוע תועבר אליהם והם יחלקו הוראות לגבי תהליך הפינוי והזיכוי.

ט. פתיחת השערים ע"פ הנחייה לצורך כניסת סיוע

י. המורים יעדכנו את ההורים כי המוס"ח בהסתגרות, ואין להגיע לאסוף את הילדים עד לקבלת אישור משטרתי.

יא. בשום אופן אין לפזר את התלמידים לביתם עד לקבלת אישור סופי

יב. ההורים לא יורשו להגיע לשטח המוסד ויכוונו למרכז משפחות שיפתח ע"י מ"י והרשות המקומית.

יג. פינוי המוס"ח יבוצע רק לאחר הכרזה רשמית משטרתית על גמר האירוע והוא יהיה מאובטח ומונחה על ידי הכוחות שבשטח

יד. ביצוע סריקה מסיימת במתחם המוס"ח

טו. ביצוע בדיקת נשקים .

טז. הפעלת צוות צל"ח

4. פעולות מיידיות שיבוצעו בהתרחשות אירוע פח"ע בגן ילדים בו היה זיהוי מפגע מחוץ או בתוך מתחם המוסד החינוכי (איום ישיר)

א. בגן ילדים, בשונה ממוסד חינוכי, יש מעט מאוד מבוגרים ולכן סדר הפעולות שיבוצע בגן הילדים יהיה מוגבל

ב. במקרה של אירוע פח"ע במתחם הגן וככל שמתאפשר, יש להפעיל באופן מיידי את לחצן המצוקה.

ג. ככל שהדבר מתאפשר, לדווח באופן מיידי לגורמי הביטחון ברשות המקומית ולמשטרת ישראל, ולהודיע את מירב הפרטים שניתן להעביר

ד. יש לשתף פעולה עם הגורמים העוינים ולציית להוראותיהם על מנת לא ליצור מצב שהם ילחצו ויאבדו עשתונות.

ה. ביצוע ספירת הילדים ורישום השמות

ו. לנסות, ככל שהדבר מתאפשר, להיות צמודים לילדים ולשדר להם ביטחון ע"י השארתם כקבוצה.

ז. לא לנסות ליזום פעולות אשר יכולות לסכן את הילדים ולגרום לגורמים הגורמים העוינים לאבד את סבלנותם

ח. ככל שמתאפשר יש לדווח למפקחת ולרשות המקומית על הצעדים שננקטו

אירוע פח"ע - פיגוע חבלני במגוון מתווים
בתוך המוס"ח או בסמוך אליו (איום ישיר)

פסקה 8- סדר פעולות במוסד החינוכי במקרה של צורך בפינוי יזום מסודר של בית הספר

1. כללי

א. יתכן ובאירוע פח"ע תישקף סכנה מיידית לתלמידים ולאנשי הצוות ויתכנו מצבים שבהם יש צורך לפנות את אוכלוסיית המוסד או חלקה לפאתי המוסד או לשטחי כינוס הנמצאים מחוץ לתחום המוסד.

ב. במקרה של צורך בפינוי יש לבצע את סדר הפעולות בנוהל פינוי ושחרור תלמידים מהמוסד החינוכי במצבי החירום השונים

ג. פעולת הפינוי מחייבת תכנון, ארגון ותרגול המוסד, וכן קביעת סדר פעולות, אם וכאשר יהיה צורך לפנות את המוסד- ראה דוגמא לתוכנית פינוי מוסד חינוכי

ד. פינוי יזום יתבצע ע"פ תרגולת סדורה מאורגנת בהתאם לנוהל פינוי מוס"ח הקיים בחוזר מנכ"ל.

ה. יחד עם זאת יתכנו מקרים בהם נסיבות העניין לא יאפשרו לבצע פינוי מסודר ואז יפעלו בהתאם לפעילות **הימלטות** – ראה פסקה 4 סעיף 7 לעיל.

2. החלטה על פינוי יזום מסודר באירוע פח"ע

א. תרגולת זו תבוצע בהנחיית גורמי הביטחון והחירום כאשר המרחב מאובטח ובשליטה בדרך כלל בגמר האירוע או לאחר שנוטרל האיום הישיר (מחבל/ מטען חבלה)

ב. ההחלטה יכולה להתקבל ע"י מנהל המוסד החינוכי / גורם רשות מקומית/ גורם ביטחוני וזאת ע"פ ניתוח והבנת חומרת המצב / סכנת חיים מיידית לאור הנסיבות.

ג. דיווח למשטרת ישראל 100/ קב"ט מוס"ח/מוקד עירוני

ד. בירור תמונת מצב מכל גורם אפשרי על המתרחש

ה. במקרה וקיימת סכנה מיידית לתלמידים ולאנשי הצוות אם יישארו במוסד, תתקבל **החלטה להימלטות**- ראה פסקה 4 סעיף 7 לעיל.

3. מעבר לנקודת היערכות

א. לאחר העברת הצוות והתלמידים, הפעלת צל"ח ועדכון גורמי משטרת ישראל/ הרשות המקומית/ביטחון /הורים

ב. ארגון המוסד לפינוי ותדרוך המורים והתלמידים בנקודת ההיערכות

ג. קבלת הנחיות מגורמי הרשות/גורמי ביטחון

4. פעילויות בתהליך הפינוי

א. סריקת מבנים, כיתות וחצרות לוודא שכולם מכירים את ההנחיות ולא נשאר אף אחד

ב. הובלת התלמידים רגלית/רכוב מחוץ לטווח הסכנה לשטח הכינוס

ג. במידת האפשר, פינוי ע"ג רכב מזדמן (הסעה/פרטי)

ד. טיפול בנפגעים

5. שליטה ובקרה בתהליך הפינוי

א. יצירת קשר שוטף מול הורים/ קרובים לאיסוף

ב. עדכון שוטף מול גורמי המשטרה/ רשות המקומית

ג. בקרה, מעקב ושליטה במצב התלמידים

6. הגעה לשטח הכינוס הבטוח

א. פעולות הרגעה ועזרה נפשית ראשונה

ב. ארגון מזון קל ושתייה בסיוע הרשות המקומית

ג. שחרור מבוקר של התלמידים רגלית/ היסעים / CARPOOL

פסקה 9- היערכות מוקדמת של המוסד החינוכי למענה לאיום הפח"ע

1. כללי

א. בכדי לאפשר פעילות מהירה ואפקטיבית של המוסד החינוכי בהתרחשות אירוע פח"ע יש לקיים מערכת הכנות בשגרה הכוללת ארגון השטח והאמצעים, תדרוך, ותרגול הסגל והתלמידים בסדר הפעולות המוגדר בהוראה זו

ב. במוסד החינוכי יוחזק תיק הפעלה לאירוע פח"ע ויבצעו פעילויות הטמעה ותרגול של כלל בעלי התפקידים במוסד וכן של התלמידים.

2. פעילויות מוקדמות להבטחת מוכנות המוסד החינוכי לאירוע פח"ע

א. העברת שיעור ייעודי מקיף להנהלה ולכלל בעלי התפקידים במוסד החינוכי .

ב. הצטיידות בכרזי יד והכנת תיק עם תרשימי שטח המבנה והסביבה, לצורך העברת מידע לכוחות הביטחון במקרה חירום.

ג. קביעת שם קוד אחיד להכרזה על הסתגרות בכל רחבי המתחם, כך שיהיה ברור לכולם.

ד. הדרכה ותרגול התלמידים לבצע תרגולת הסתגרות והתמקלטות,

ה. הדרכה ותרגול התלמידים לביצוע הסתגרות - חידוד ויישום הנחיות כמו התרחקות מפתחים, שכיבה, חסימת פתחים.

ו. קביעת נקודות תצפית ומיקומי עמדה של המאבטח כך שיוכל לשלוט היטב על שטח המוסד בעת אירוע.

ז. במידה ויש מורים חמושים כל אחר מהם יפעל על פי המותר בחוק ע"פ העיקרון הגנה עצמית ו"לא תעמוד על דם רעך "כלומר אם המורה נמצא עם התלמידים ובמידה ומזהה מחבל הוא רשאי לפתוח באש

ח. לוודא הימצאות דרכי תקשורת עדכניים לגורמי המעגל החיצוני – בדגש על משטרת ישראל והרשות המקומית

ט. ארגון השטח – יש לקבוע מראש עמדות תצפית/ מיקומי מורים חמושים[6]/ מיקום מאבטח- כולל סיור איתם.

י. יש לקבוע את שטח הכינוס המיידי ושטח הכינוס הבטוח למקרה של צורך בפינוי מוס"ח.

[6] הנחת העבודה הבסיסית שאין מורים חמושים- במידה וישנם מורים כאלו, הם ישתלבו במענה

יא. יש להחזיק בעמדת המאבטח תיק שטח של מבנה ביה"ס שיימסר לכוחות הביטחון בעת אירוע.

יב. יש להכין כרז יד לצוות התצפית.

יג. מיפוי מורים חמושים וציודם באמצעי זיהוי כגון כובע ותדרוכם.

יד. הכנת תכנית פינוי המוסד החינוכי (קישור) בהתאם להערכת מצב מול גורמי הביטחון/מ"י/רשות מקומית

פסקה 10- כללי התנהגות במקרה בו מצויים בני ערובה במוסד חינוכי

1. כללי

א. ייתכנו מצבים בהם גורמי הטרור יתפסו בני ערובה תלמידים וצוות

ב. פסקה זו תתייחס לכללים לצוות החינוכי והתלמידים ב-2 מצבים:

1) כללי התנהגות לתלמידים וצוות שנתפסו כבני ערובה

2) כללי התנהגות ליתר התלמידים והצוות הנמצאים בבית הספר

ג. כשיש אירוע בו יש בני ערובה, אנו שואפים לבצע את הפעילויות הבאות:

1) מניעת הרחבת האירוע
2) בידוד הזירה
3) הרחקת התלמידים והצוות
4) הקפאת מצב- אין פעילות אקטיבית

2. כללי התנהגות לתלמידים וצוות אשר נתפסו כבני ערובה

א. יש להישמע להוראות המחבלים ולמלא את מבוקשם כדי לשמור על שלומם של בני הערובה.

ב. יש לנסות "לקשור יחסים" עם המחבלים בשיחה ובעזרה, ובכך לנסות לעורר את "הצד האנושי" שבהם ואת אמונם.

ג. ברגע הפריצה של כוחותינו, או בהישמע הוראה ברמקול מצד כוחותינו, על בני הערובה לשכב על הרצפה וראשיהם בידיהם, וזאת רחוק ככל האפשר ממקום עמידתם של המחבלים

ד. במידת האפשר לזכור כמה שיותר פרטים הבאים על מנת למסור אותם לכוחות הביטחון: מספר המחבלים, תיאור לבושם, הנשק ואמצעי הלחימה שברשותם, מיקום המחבלים, מספר בני הערובה.

3. כללי התנהגות ליתר התלמידים והצוות הנמצאים בבית

א. כאשר מצויים בידי המחבלים בני ערובה, אין לפתוח לעברם באש בשום מקרה.

ב. יש להימנע מעמידה חשופה מול חלונות, כדי להימנע מהיפגעות אפשרית מירי צלפים.

ג. מאבטח/שומר הנמצא מחוץ לתחום שבו המחבלים נמצאים בשלב הראשון לפני הגעת כוחות החילוץ ימנע כניסת אנשים לאזור שבו המחבלים נמצאים ובשלב השני יפעל על פי הנחיות כוחות הביטחון.

ד. צוות הלימוד, ימנע מתלמידים להתקרב לזירה בה מצויים מחבלים עם בני ערובה.

ה. בהתאם להנחיות הקבועות בכל בית ספר ימצא תיק נתונים ותיק שטח אותו יש להעביר במהירות האפשרית לגורמי הביטחון

פסקה 12- הוראות כלליות

1. עקרונות שפ"י לניהול אירוע ומניעת טראומה

א. חשוב מאוד שהמבוגרים המעורבים יישארו רגועים ככל הניתן ויעבירו מידע עובדתי ואמין לתלמידים על המצב הקיים.

ב. יש ליצור אצל הילדים תחושה של לכידות קבוצתית, הדדיות ומסרים של תקווה לסיום הרע במהרה.

ג. יש להכוון את התלמידים במדויק לפעולות התגוננות כמו נעילת דלתות, הרחקת חפצים, ספירת נוכחות וכדומה, להחזרת תחושת שליטה.

ד. חובה להבנות את מהלך האירוע ברצף של מה התחיל, מה קורה כעת, ומה צפוי להתרחש בהמשך תוך כדי הדגשה שמדובר בתרחיש זמני.

ה. בסיום האירוע, יש לערוך הכרזה רשמית על גמר האירוע ותחילת חזרה לשגרה .

2. הבהרות

א. מסמך זה מהווה מסגרת הנחיות כללית להיערכות ולהתנהלות מוסדות החינוך במצבי איום פח"ע .

ב. חובה לקיים הטמעה מלאה ומעמיקה של הנהלים המפורטים בחוזר בקרב כלל הסגל החינוכי והמנהלי במוסד.

ג. על פי ההנחיות בתדריך הביטחון השנתי, יש לערוך תרגול שוטף להיערכות מצבי החירום השונים.